

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ТА ОБІГОМ ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

А.Ю. Щирська, аспірант
Житомирський національний
агроекологічний університет

Практика органічного виробництва висуває дедалі складніші завдання, вирішення яких потребує значного обсягу інформації. Поняття «інформація» та «управління» взаємопов'язані: де є інформація, там діє й управління, а там, де здійснюється управління, неодмінно наявна інформація. Сучасна наука трактує управління як вплив на об'єкт (вибраний на основі наявної інформації з множини можливих впливів), який поліпшує функціонування або розвиток такого об'єкта [1].

Основним видом інформаційного забезпечення процесу управління органічним виробництвом є економічна інформація. Пономаренко В.С., Бутова Р.К., Журавльова І.В. та інші науковці економічну інформацію розглядають як один з найбільш масових різновидів інформації, що відображає процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та послуг [2].

Ядром економічної інформації є облікова інформація, на яку припадає майже 90 % її обсягу. Обліковою (бухгалтерського) інформацією є відомості про господарські операції, зафіксовані в носіях облікової інформації. Цінність облікової інформації визначається можливостями, які вона надає для прийняття ефективних управлінських рішень, оскільки відіграє провідну роль в управлінні потоком економічної інформації. Правильно сформована бухгалтерська інформація виконує важливу функцію в системі розвитку органічного виробництва, оскільки підвищує якість керування та активно впливає на зміну характеру управлінських рішень відповідно до умов конкуренції, нестабільності ринків, які негативно позначаються на рівні ризикованості господарської діяльності з виробництва органічної продукції.

Специфіка облікової інформації в тому, що вона є основною інформацією, яка надходить від об'єкта управління до його суб'єкта, а

її значення полягає в можливості суб'єкта здійснювати попередній, поточний і підсумковий контроль за об'єктом.

Отже, дані про органічне виробництво є входом до інформаційної системи, а необхідна інформація для осіб які приймають рішення і контролюють процес його виконання, – виходом із системи.

Формування впродовж облікового процесу необхідної адекватної та суттєвої для прийняття управлінських рішень інформації проходить поетапно:

1) первинний етап – первинне спостереження (сприйняття факту господарської операції); відображення інформації в документах – носіях облікової інформації;

2) поточний етап – обробка та реєстрація облікової інформації в реєстрах обліку, а також її групування й перегрупування з метою створення масиву інформації, здатної задовольняти потреби користувачів, тобто масиву корисної інформації.

3) підсумковий етап – упорядкована сукупність операцій з формування показників, які загалом відображали б інформацію про результати господарської діяльності за визначений період.

Облікова інформація повинна містити максимум відомостей, які були б корисними для зацікавлених осіб, а також надавати необхідні пояснення, щоб не дезорієнтувати тих, хто буде нею користуватися. Зацікавленими користувачами інформації, яка формується в бухгалтерському обліку, є особи, які потребують інформації про конкретне виробництво і обіг органічної продукції і мають достатні знання для того, щоб зрозуміти, оцінити і використати таку інформацію.

Облікова інформація з метою прийняття ефективних управлінських рішень щодо органічного виробництва повинна відповідати таким вимогам:

◆ достовірність – тобто повністю відображати господарські операції та легко перевіритися;

◆ значимість – інформація має бути корисною, ґрунтуватися на зворотньому зв'язку і надходити до користувачів у потрібний час;

◆ порівнянність і постійність – протягом звітного періоду слід використовувати однакові методи бухгалтерського обліку, інакше пропадає можливість порівняння даних;

◆ суттєвість – не потрібно витратити час на облік незначних факторів (тобто, якщо зусилля щодо обліку дорівнюють вартості об'єктів, що обліковуються, облік необхідно спростити);

◆ консервативність – необхідно вибрати оцінку, яка є менш

оптимістичною, тобто доцільно враховувати можливу відсутність прибутку і ймовірні збитки, що забезпечить обережність щодо оцінки активів, зобов'язань і при визначенні величини прибутку;

- ◆ повнота – інформація повинна містити максимум даних, необхідних користувачу [3, 95].

Для вирішення проблем обліково-інформаційного забезпечення розвитку органічного виробництва необхідно забезпечити:

- організацію первинного обліку господарських операцій, пов'язаних з органічним землеробством, щодо використання ресурсів, оприбуткування об'єктів діяльності та їх реалізації, визначення фінансових результатів. Виробники органічної сільськогосподарської продукції та її переробники повинні точно зазначати на яких площах, у яких будівлях, на якому устаткуванні здійснюється виробництво. Органічні підприємства зобов'язанні точно визначати на всіх рівнях виробництва і переробки та документувати усі необоротні активи, виробничі запаси та вироблену продукцію;

- видозмінений підхід до формування виробничої собівартості органічних продуктів на бухгалтерських рахунках 23 “Виробництво”, 26 “Готова продукція”, 27 “Продукція сільського виробництва” і 28 “Товари” з виділенням окремих статей витрат, що характеризують рівень використання ресурсів, які не шкодять навколишньому природному середовищу;

- побудову системи обліку, щодо відображення наявності, руху і використання ресурсів для органічного землеробства (сільськогосподарських земель, активів і витрат на інноваційну робочу силу);

- формування виробничої собівартості, доходів і фінансових результатів на окремих аналітичних рахунках процесу виробництва, надходження доходів і розрахунку фінансових результатів. Органічне господарювання має бути економічно вигідним для виробника і споживача. Не зважаючи на перевищення вартості екологічних продуктів на 40-50 % порівняно з традиційними, швейцарці щорічно витрачають на придбання органічних продуктів в середньому € 105, датчани – € 51, шведи – € 47, італійці – € 25;

- розробку ефективного облікового процесу в сфері органічного виробництва за умови використання органічних добрив, багаторічних бобових трав та сидеральних культур. Це дасть можливість формувати необхідну інформацію про накопичення і раціональне використання вологи, мінеральне живлення рослин, умови життєдіяльності ґрунтових мікроорганізмів, структуру ґрунту та її відхилення від природної, збереження і розширення відтворення ґрунту;

- систему показників фінансової, статистичної і податкової звітності для потреб формування державної політики, щодо створення сприятливих умов у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини);

- системне узгодження податкового обліку шляхом підпорядкування його завданням органічного виробництва щодо ресурсозбереження, імпортозаміщення, диверсифікації джерел постачання ресурсів, структурної перебудови економіки та створення умов податкового і фінансового стимулювання;

- інформаційне статистичне забезпечення управління органічним виробництвом як інноваційної технології розвитку сільського господарства спрямованої на задоволення потреб споживачів в екологічно безпечній продукції;

Після вирішення визначних проблем можливо буде чітко розрізняти межі традиційної й органічної діяльності [5].

Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що органічне виробництво потребує побудови системи облікової інформації для прийняття оптимальних реальних рішень, які сприятимуть підвищенню ефективності функціонування ринку органічних продуктів.

Література

1. Афанас'єва І. І. Сутність поняття «облікова інформація» та її роль в системі управління підприємством [Електронний ресурс] / І. І. Афанас'єва // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2011_8_1/

2. Інформаційні системи і технології в економіці / [В. С. Пономаренко, Р. К. Бутова, І. В. Журавльова, Г. Н. Назарова, Л. А. Павленко, О. І. Пушкар]; за ред. В. С. Пономаренка. – К.: ВЦ «Академія», 2002. – 544 с.

3. Інформаційні системи і технології в обліку: підручник. / [Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, В. В. Євдокимов, С. В. Легенчук]; за ред. Ф. Ф. Бутинця [Вид. 2-е, перероб. і доп.]. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 544 с.

4. Мороз Ю.Ю. Моніторинг в системі управління органічним виробництвом / Ю.Ю. Мороз // Екологічно чисте виробництво – основна підвищення якості продукції на товарних ринках України. Матеріали VIII Пленуму Спілки економістів України та Всеукраїнської науково-практичної конференції – за загальною редакцією академіка АЕН України, професора В.В. Оскольського – К., 2013. – С. 74–81.

5. Мороз Ю.Ю. Організація обліку виробництва і обігу органічної сільськогосподарської продукції і сировини / Ю.Ю. Мороз // Тези XII-ої Міжнародної наукової конференції «Бухгалтерський облік, економічний аналіз та контроль в умовах формування і розвитку сучасних концепцій управління», 24-25 жовтня 2013 р. – Житомир: ЖДТУ, 2013.– С. 259-260.

6. Мороз Ю.Ю. Становлення органічного сільського господарства в Україні: обліковий аспект та аудит / Ю.Ю. Мороз // Органічне виробництво і продовольча безпека. – Житомир: Полісся, 2013. – С. 97–99.

7. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: закон України від 03.09.2013р. № 425 – VII. – Голос України. – 2013. – № 188.

8. Цал-Цалко Ю.С. Передумови органічного сільського господарства в Україні: обліковий аспект та контроль / Ю.С. Цал-Цалко // Екологічно чисте виробництво – основна підвищення якості продукції на товарних ринках України. Матеріали VIII Пленуму Спільки економістів України та Всеукраїнської науково-практичної конференції – за загальною редакцією академіка АЕН України, професора В.В. Оскольського – К., 2013. – С. 55–60.

9. Цаль-Цалко Ю.С. Контроль в процесі управління органічним виробництвом у системі НАССР / Ю.С. Цаль-Цалко // Тези XII-ої Міжнародної наукової конференції «Бухгалтерський облік, економічний аналіз та контроль в умовах формування і розвитку сучасних концепцій управління», 24-25 жовтня 2013 р. – Житомир: ЖДТУ, 2013.– С. 267-269.

10. Цегельник Н.І. Формування цінової політики на продукцію органічного виробництва та її облікове забезпечення / Н.І. Цегельник // Органічне виробництво і продовольча безпека. – Житомир: Полісся, 2013. – С. 105–108.